

190 POLITISKT.

Morgonbladet n:o 111, 14. V 1878

Morgonbladets likasom alla tidningars i Europas förnämsta innehåll är enformigt. Ingen kan undandraga sig den oro, som herrskar i allas sinne vid frågan om krig eller fred. För Finland har denna fråga ett tryck, tyngre än för något annat land, emedan vårt land synes dömdt att direkt lida af krigets härjning, ehuru utan all makt att inverka hvarken mot dess utbrott eller på dess utgång.

10 Lyckligtvis finnes dock för stunden ännu förhoppning, att den hotande olyckan skall afvändas, och att, såsom senast under rubriken »Politiskt» yttrades, någon pessimism ännu icke var af förhållandena rättfärdigad. Af de faktorer, på hvilkas inflytande för freden man främst haft att räkna, har den ena, Engelska folkets protesterande mot kriget, mer och mer vuxit i styrka. Parlamentsval, i hvilka torys blifvit slagna, petitioner till drottningen, talrika och talrikt bevistade mötens resolutioner hoga sig för hvarje dag. De talhållande ministrarne hafva sett sig tvungne till försäkringar om regeringens fredliga afsigter och tyda dess krigiska tillgöranden endast såsom försigtighetsmått. Mycket
20 betyda dessa försäkringar icke. Men de bevisa, att den liberala opinionens tryckning är stark. När äfven de tiotusental strikande arbetarena börjat hålla möten, på hvilka de anklaga regeringens politik såsom orsak till den engelska indurstrins lidande och till deras egen nöd, blir ställningen i landet betänkelig.

Äfven den andra faktorn, engelska premierns nödtvungna begär att på hederligt maner komma ifrån konsekvenserna af sina lösa demonstrationer, börjar träda i dagen. Engelska regeringens begifvande – antagligen till furst Bismarcks förslag – att träda i direkt underhandlig med Ryssland är ett tecken härtill. Hans talhållande kollegers fredliga
30 bedyranden och skattkammarskanslerns försäkran vid parlamentets återöppnande, att intet inträffat, som vore egnadt att väcka farhågor, lemna bevis härför. Regeringen söker skaffa sig popularitet genom att anordna toryklubbar i provinsstäderna. Ministrarne nödgas, för att i dem vinna sina egna anhängares bifall, förklara, att påståendet, att de vilja kriget, är det gemenaste förtal. Till och med de ultratorystiska tidningarna säga, att greve Schuvaloffs resa till S:t Petersburg är en fredsmission.

Af allt detta drages den slutsats, att toryministären vill komma ur den återvändsgränd, i hvilken dess dåliga politik inledt densamma. Lord Derby's utträdande har gifvit den ett svårt slag och i hög grad
40 stärkt fredspartiets krafter och inflytande. Man sträfvar att besanna hans spådom, att kriget skall finna engelska folket deladt i två läger. Redan det myckna officiella och officiösa skrytet med Englands arméer skulle bevisa, att det är ett tomt skryt. Ty den verkliga styrkan skryter icke. Ännu har England icke 50 000 man att landsätta på någon punkt. Och månader skola förgå, förrän denna styrka kan fördubblas. Den kan då betyda något, så länge den står nära hafvet under skydd af flottan. Men hvad betyder en sådan styrka utan detta skydd i ett
50 nutidens krig? Medvetandet om dess skralhet är nog icke fremmande för freds-försäkringarna. Turkiet är väl en oberäknelig storhet, och lätt möjligt vore, att det understödt af engelska pengar skulle förnya kriget. Men utrymmas de återstående fästningarna, såsom nu väntas kan, och då krigsfångarne frigifvas, synes detta visa, att man på Rysslands sida har sina utvägar att förlama ett sådant försök. Allt detta torde väl kommit i betraktande hos Engelska ministären. Till och med den hos

oss ryktbar vordna kryssarefrågan skall enligt telegram väckt oro i Londoner city. Daily News' senaste artiklar anspela på ett mycket ömtåligt ämne. Bladet säger: det är något nytt i vårt lands politik, att »kronan», såsom skett, i den inblandas. Men med en sådan inblandning följer också »ansvarighet». När och hur den påpekade inblandningen skett, utlägges icke. Men i andra utländska blad har en sådan personlig inverkan påpekats, och de förundrade sig nyligen deröfver, att den åsyftade höga personen i ett bref uppfyllde en artighetspligt, hvars underlåtande under gifna slägtförhållanden väl hade bort anses för brist på edukation. Daily News citerar såsom en varning lord Derby's svarsord på en liberal adress från Liverpool: »att den närvarande frågans lösning kunde hafva mycket viktigare följder, än det ena eller andra politiska partiets seger.» Då i det ultra loyalta England sådana antydningar, om hvilkas innersta mening Daily News säkert icke misstager sig, göras af en sådan person som lord Derby, måste de utan tvifvel hafva någon god grund. Och han är säkert icke ensam om hemligheten. Ministären torde nog lika väl som Daily News förstått meningen och i en folkstämning af påpekad art funnit ett ytterligare skäl att komma ur den ställning, i hvilken dess fävitshet försatt densamma.

I Journal de S:t Petersbourg's senaste politiska öfversigt läser man först en af de vanliga varningarna mot all tillit till de utländska bladens uppgifter angående Schuvaloffs uppdrag. Ingen annan, än vederbörande, kan känna något derom. Bladet försäkrar om sin egen djupa okunnighet. Men af kända fakta drager detsamma följande slutsats: Antingen är Engelska ministären beredd att godkänna den ställning, som freden i S:t Stefano beredd Turkiet, d. v. s. att låta riket bestå såsom europeisk makt, men göra detsamma oskadligt; och då kunna endast vissa ändringar komma i fråga, hvilka icke afse hufvudsak, de kristnas i Turkiet vunna ställning, hvilken Engelska regeringen fortfarande förklarar sig icke vilja försämra. Eller också vill engelska ministären, icke nöjd med ett så ringa resultat af sina ansträngningar, med ens göra slag i den turkiska frågan genom en delning af maktområde öfver Turkiets spillror. Detta är en märklig supposition. Och vore bladet icke så okunnigt, som det försäkrar sig vara, kunde man tro, att här framskymtar något af den innersta tanke, hvilken man från alla håll gjort lord Beaconsfields politik den äran att tillägga densamma, utan att kunna påfinna, hvari den består. Framtidens historia skall visa, om i denna politik något förutseende funnits, eller om den tillhört det slag, som väntar *that anything will turn up*. Härmed må vara huru som helst. Men om Journalens suppositioner äro klarsynta, är det lätt förklarligt, att kongressen varit England motbudande, och att det föredrager en direkt underhandling mellan fyra ögon.

Ger nu denna en borgen för freden? Hela Europa anser den för god grund till förhoppning om fred. Det vore mera än envist, om vi här ville undandraga oss att dela denna uppfattning, ehuru vi fordra svart på hvitt, förrän vi tro, att landets Storfurste icke skall bryta mot folkrätten och låta sina undersåter i Moskva utrusta kapare – på Moskva, Oka och Wolga-floderna förmodligen.

Apropos här af, så berättas telegram, att äfven lord Beaconsfield i den frågan begärt svart på hvitt. Förunderligt, att ingen annan makt i Europa väckt tal härom, än just de tvenne, England och Finska makten, den, som icke tål finnarne, men ensam stöder landets egna intressen!

Men hvad krig och fred angår, är hvarje vunnen dag en ny utsigt för

feden. Ett par månader till göra kriget omöjligt detta år och då säkert äfven det nästföljande. Väntan är väl svår; men den är dock för oss bättre än kriget. Kanske skall Europa tröttna att lefva i farhågor och taga det osäkra för det säkra. I alla länder vexer nöden. Sannt är, att dess orsaker gå så långt tillbaka, att de icke alla skulle häfvas ens af säkra fredsförhoppningar. Men om dessa medföra ens en början till det bättre, blir redan den en stor lättnad.

10

191 AFFÄRSSTÄLLNINGEN.

Morgonbladet n:o 115, 116 och 118, 18., 20. och 22. V 1878

I.

20

Känt är, att sjukligheten i affärerna redan är gammal. Dess grundorsak är icke krigen, utan den vanliga, öfverspekulation. Den stora österrikiska krachen torde haft sin rot företrädesvis i börssvindlerier. Men den tyska var, enligt hvad allmänt uppgifves, åtminstone lika mycket orsakad af verklig industriel öfverspekulation. Under kriget hade såväl den inhemska konsumtionen aftagit, som produktionen för export legat nere, delvis emedan hafvet var för Tyskland stängdt. Efter krigets slut skulle behovet inom landet af industriartiklar både för befolkningen och för arméerna fyllas och de stegrade requisitionerna från utlandet motsvaras. Feberaktigt utvidgades nu alla företag och nya inträdde i konkurrensen. När det uppkomna behovet var fylldt, lågo ofantliga kapitaler, nyss nedlagda och ofruktbärande, både i inrättningar och produkter. Svindleriet kom dertill, framlockadt af den goda tiden, och den ruin, detsamma medförde ända ned i de anspråkslösaste kretsar, ur hvilka man äfven inlade sin sparpenning och mera dertill, för att få del i den förespeglade stora rikedomsskörd, verkade att ytterligare nedsätta konsumtionen och öka de industriela företagens trångmål. I Nordamerika torde jernvägsfebern och den i sammanhang härmed utsträckta bankkrediten hafva utgjort förnämsta orsaken till den fleråriga krisen derstädes.

30

Af sådana skakningar måste exporten i alla länder lida. I England kom härtill stor rubbning i den här betydande ostindiska handeln, sammanhängande med silfvervärdets fallande.

40

Det nyss sagda afser endast att påpeka kända förhållanden, för att erinra derom, att äfven för Finland alla svårigheter icke äro afhjelpna med fredsutsigter och tryggad fred. Om de fortfarande verkningarna af anförda allmänna rubbningar skola vi längre fram tillägga några ord.

50

Af vårt lands utförelse till utlandet komma egentligen blott trävarorna i betraktande. Väl har under senaste decennium smörexporten vuxit till en betydlig höjd. Men varans beskaffenhet gör att denna export är mindre beroende af den allmänna affärsställningen. Smör är i utlandet en vara för den förmögnare klassen, och endast i England och någon del af Frankrike torde stads- och fabriksarbetaren bekosta sig denna vara till sitt the och sitt kaffe, icke till matlagning. Dess pris beror derföre mera af konkurrens i produktionen, än af stor omkastning i konsumtion. Och i hvarje fall är trävaran ännu den vida öfvervägande exportvaran.

Huru denna export ännu de senaste åren kunnat hålla vid en så hög siffra, torde endast af exportörerna sjelfva kunna förklaras. Efter tysk-franska krigets slut tillkom i Frankrike en nästan ny marknad. Hvad kriget och kommunen i Paris förstört, och hvad det hindrat att